

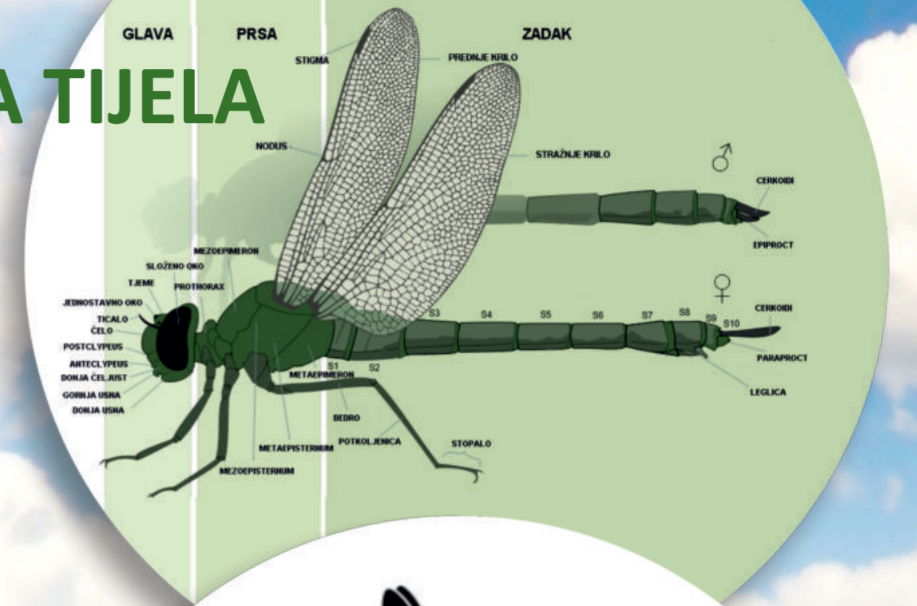
Vretenca

POŽEŠKE KOTLINE I SLAVONSKOG GORJA

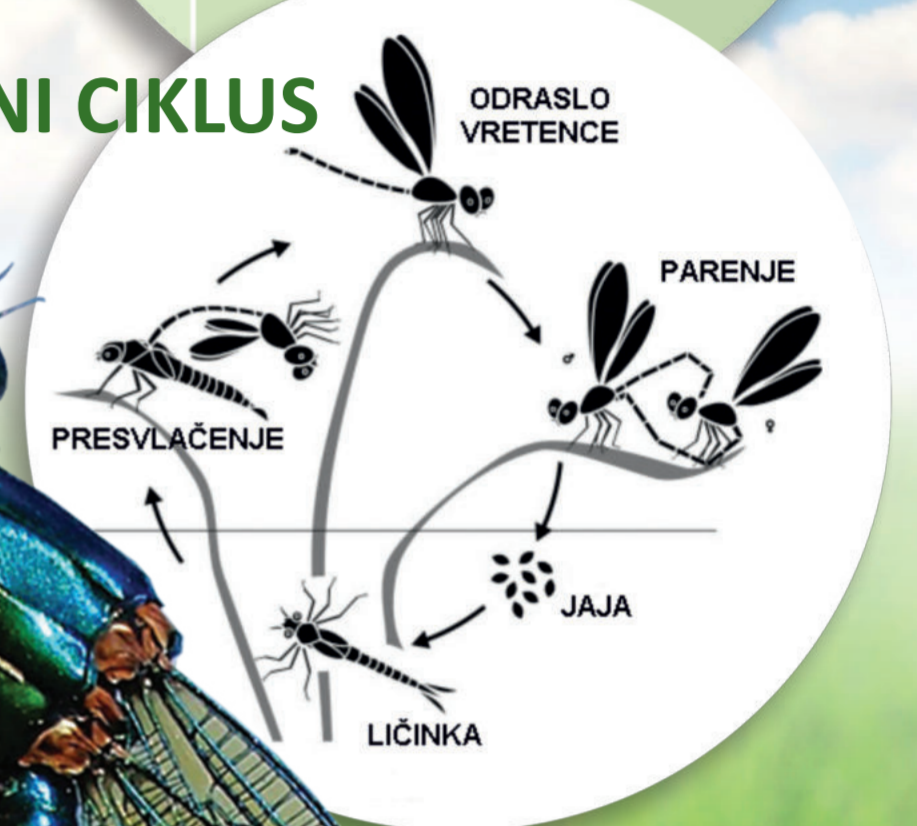
Vretenca (*Odonata*) su beskralješnjaci (*Avertebrata*) koji pripadaju razredu kukaca (*Insecta*). Naziv Odonata dolazi od grčkih riječi odont (zub) i gnatos (čeljust) i označava kukce s nazubljenim čeljustima. Najstariji fosilni nalazi vretenaca potječu iz razdoblja karbona, prije 320 milijuna godina. Tijelo im je građeno od kolutića, a dijeli se na glavu, prsa i zadak. Vretenca se kreću letenjem i mogu svako krilo pokretati pojedinačno. Uglavnom su aktivni u toplom dijelu dana. Hrana su im komarci, obadi, mušice, vodencvjetovi, leptiri, a katkad i mlade jedinke drugih vrsta vretenaca. Vretenca svojom prisutnošću ukazuju na bogatstvo i očuvanost ekosustava, a najviše su ugroženi gubitkom staništa, intenzivnom poljoprivredom, redukcijom vodotoka, isušivanjem vodenih staništa. Na području Požeške kotline i Slavenskog gorja zabilježeno je 45 vrsta vretenaca. U Republici Hrvatskoj poznato je 70, a u Europi 138 vrsta vretenaca.

Vretenca su razdvojena spola i za njih je karakteristično srcoliko (prstenasto) sparivanje između mužjaka i ženke. Ženka jaja polaže u vodu ili na vodeno bilje. Vretenca u svom razvoju prolaze kroz proces nepotpune metamorfoze u kojem nedostaje stadij kukuljice. Iz jaja se razvijaju ličinke koje žive u vodi i nekoliko puta se presvlače. Stadij ličinke traje od nekoliko mjeseci do jedne ili više godina. Nakon zadnjeg presvlačenja ličinka izlazi iz vode i preobražava se u odraslog kukca.

GRAĐA TIJELA

ŽIVOTNI CIKLUS

Aeshna affinis (Vander Linden, 1823) - Sredozemni kralj

Anax parthenope (Selys, 1839) - Mali car

Brachytron pratense (Muller, 1764) - Proljetni kraljević

Epitheca bimaculata (Charpentier, 1825) - Proljetna narančica

Gomphus vulgatissimus (Linnaeus, 1758) - Crni regoč

Coenagrion ornatum (Selys, 1850) - Istočna vodendjevojčica

Ischnura pumilio (Charpentier, 1825) - Mala mora

Cordulegaster bidentata (Selys, 1843) - Dvozubi potočar

Libellula depressa (Linnaeus, 1758) - Vilin konjic

Calopteryx virgo (Linnaeus, 1758) - Modra konjska smrt

Platynemis pennipes (Pallas, 1771) - Bjelonoga potočnica

Pyrrhosoma nymphula (Sulzer, 1776) - Smaragdna crvenka

Somatochlora meridionalis (Nielsen, 1935) - Sredozemna zelenka

ZANIMLJIVOSTI

- vretenca imaju složene oči koje sadrže oko 30 000 jednostavnih očiju
- u letu mogu gledati u svim smjerovima i uočiti plijen i do 40 metara
- brzina mahanja krila je do 30 puta u sekundi
- brzina leta je do 50 km/h i dnevno mogu prijeći desetke kilometara
- izumrle vrste vretenaca (Protodonta) imale su raspon krila do 70 cm
- parenje vretenaca počinje obrednim svadbenim plesom mužjaka oko ženke
- životni vijek odraslih vretenaca traje od nekoliko dana do najviše nekoliko mjeseci

